

Vznik farnosti Makov

O tom, ako bol organizovaný náboženský život veriacich na území dnešného Makova ešte pred vznikom samostatnej farnosti, sa dozvedáme z kanonickej vizitácie z Vysokej. Za najstaršiu farnosť pre celé územie Bytčianskeho panstva na Kysuciach sa považuje farnosť mesta Bytče (Mater oppidum Bittsa). Neskôr túto funkciu plnila farnosť v Turzovke, ktorá začiatkom druhej polovice 18. storočia bola najväčšou farnosťou v Nitrianskej diecéze. Až do roku 1772 patrila do nej aj filiálka Vysoká so svojimi osadami. Predpokladáme, že na náboženskom živote tejto filiálky sa podieľala i časť obyvateľstva severných častí obcí: Rovné, Kollárovice, Petrovice, Pšurnovice a Setechov. Po dlhšej dobe v roku 1768 bola dokončená výstavba kostola vo Vysokej, kde pomáhali aj veriaci žijúci vo vrchoch na západ od obce. 10. októbra 1772 bola založená samostatná farnosť Vysoká a o dva roky neskôr (1774) boli do nej začlenené filiálky, ktoré vznikli zo severných častí spomínaných obcí. Po prvýkrát sa v roku 1790 uvádzajú i názvy štyroch filiálok aj s počtom veriacich a vzdialenosťou od kostola: **Kikula** - počet veriacich 114, vzdialenosť od kostola dve aj pol hodiny; **Tatrmáni** - počet veriacich 185, vzdialenosť od kostola dve aj štvrt hodiny; **Krslisko-Cserne** - počet veriacich 238, vzdialenosť od kostola dve a pol hodiny; **Zarubana-Bukova** - počet veriacich 342, vzdialenosť od kostola tri aj štvrt hodiny. Ak porovnáme počty veriacich vo filiálkach v roku 1790 a 1798, výsledkom je 14-percentný nárast za 8 rokov. Ďalej sa z kanonickej vizitácie dozvedáme, že časť obyvateľstva obce Vysoká býva smerom na západ v údoliach Makova, vzdialených od kostola až päť a štvrt hodiny, v Hlbokom dve a štvrt hodiny a obyvatelia hory Trojačka sú vzdialení od kostola tri hodiny. Drsné prírodné podmienky, hrebene Javorníkov, nedostatočné cesty i veľké vzdialenosti medzi osadami a ich materskými obcami obmedzovali osadníkom najmä v zimnom období pravidelný kontakt a účasť na náboženskom živote svojej obce. Preto sa vymenované filiálky i časť obce Vysoká smerom na západ stali základom pre vznik novej cirkevnej inštitúcie - farnosti Javorník Čierne, ktorá bola založená dňa 13. decembra 1796. V kanonickej vizitácii je o tejto dôležitej udalosti napísané, že farnosť Javorník Čierne vznikla 13. 12. 1796 zo severných častí vzdialených obcí: Rovné, Kollárovice, Petrovice, Pšurnovice, Setechov a z časti najbližšej obce Vysoká. O sídle novej farnosti sa ďalej uvádza, že jej centrum sa nachádza v hornej časti obce Vysoká, kde do doliny Makov smeruje dolina Čierne a dolina Potok. Zvláštnosťou novej farnosti bolo, že veriaci netvorili spoločnú politickú obec, ako to bývalo bežne zvykom. Do farnosti boli zaradení len v rámci organizácie náboženského života (návšteva kostola, krsty, sobáš, pohreby a pod.), no po občianskej stránke sa v podstate nič nezmenilo a každý zostal občanom svojej dediny. Územie, na ktorom bývali, i naďalej bolo súčasťou šiestich materských obcí.

Rovnako poddanské povinnosti a dane voči svetskej vrchnosti si museli plniť ako predtým v rámci svojich dedín riadených miestnymi richtármi. Tento stav trval nasledujúcich sto rokov, až do konštituovania samostatnej obce Makov. Novozaložená farnosť patrila do Nitrianskej diecézy, Trenčianskeho arcidiakonátu a Čadčia-nskeho vicearchidiakonátu. Uvedené obce boli územne začlenené do Trenčianskej stolice a zemepánom Bytčianskeho panstva v tom čase bol Mikuláš Esterházy.

Prvým stálym kňazom v novej farnosti sa stal 13. 12. 1796 36-ročný Jozef Balgha, pochádzajúci z Beladic v Tekovskej stolici, ktorý v novovytvorenej farnosti pôsobil 18 rokov. Okrem kňazských povinností mu pripadla v prvých rokoch veľmi náročná úloha organizovať výstavbu nového kostola a farskej budovy so školou. V kanonickej vizitácii to pripomína jeho nástupca Štefan Paseka, že získať si obyvateľov vrchov si vyžadovalo veľké osobné nasadenie. Stálo to veľa námahy, no s pomocou veriacich sa mu to podarilo v krátkom čase. Ďalej spomína ťažkosti, ktoré sú spojené so spravovaním tejto farnosti. Ide predovšetkým o veľké vzdialenosti, a pretože ľud má postavené svoje domy vo vysokých vrchoch, v zimnom období neexistujú k nim žiadne cesty ani chodníky.

Názov farnosti

Názov Makov sa v 18. storočí používal skôr na pomenovanie doliny ako osady, pretože územie v blízkosti rieky Kysuce bolo len málo obývané. Už meno farnosti Javorník-Čierne naznačuje, že početnú prevahu v nej mali obyvatelia vrchov. Pravidelne sa v kanonickej vizitácii spomínajú ako vrcháři (monticolae). Podobne aj rozlohou ich územie spolu predstavovalo väčšiu časť o 100 rokov neskôr vytvoreného makovského хотára.

Po vzniku farnosti sa v archívnych cirkevných dokumentoch názov Makov vyskytuje už častejšie v dvoch významových podobách. V kanonických vizitáciách sa používa v širšom význame na pomenovanie hornej časti obce Vysoká, z ktorej boli občania začlenení do novej farnosti. V užšom význame ho nachádzame v matrike, kde označuje bydlisko obyvateľov len menšej lokality spomínaného územia Vysokej. V ďalšom období sa postupne presadzovala verzia širšieho významu slova Makov. Zriedkavo sa nachádza aj v názve farnosti: Parochia Javornik-Csernensis alias Makov (1848) (Farnosť Javorník-Čierne ináč Makov), Parochia Makoviensis (1869), Javorník-Cserné Makó (1891). V druhej polovici 19. storočia sa s názvom Makov už častejšie stretávame v listinných prameňoch miestneho charakteru pre špecifikované územia: Rovné-Makov, Kollárovice-Makov, Petrovice-Makov, Pšurnovice-Makov, Setechov-Makov, Vysoká-Makov. Po vzniku samostatnej obce Trencsén Makó sa spočiatku na pomenovanie farnosti používal ešte pôvodný názov Javorník-Čierne, neskôr: Ecclesiae Trencsén Makoviensis (1898), Parochia Trencsén Makoviensis (1898), Ecclesiae Parochialis Trencsén Makó. Až po zmenách, ktoré nastali po prvej svetovej vojne, sa v roku 1919 začína používať dnešný jednotný názov Makov pre obec i pre farnosť.

Pečate farností

Prvé zápisy v úradných farských knihách sú z konca decembra 1796. Na konci prvého ročného hospodárenia

(Liber rationum) sa stretávame s voskovým odtlačkom pečate novoza-
loženej farnosti. S určitosťou môžeme povedať, že ide o prvú pečať, ktorá sa
používala vo farnosti Javorník-Čierne v prvých desaťročiach jej existencie. Na
pečati je erb Thrzovcov s iniciálkami mena a priezviska kňaza LB.

(Jozef Balgha).

J Podľa veľkosti voskového odtlačku ide o pečať, ktorá mala tvar prsteňa a
používala sa bežne vo farnostiach ešte v dvadsiatych rokoch 19. storočia.

Druhá menšia pečať s jednoduchým ornamentom a skupinami písmen GEO,
BEL patrí prvému farskému kurátorovi (hospodárovi) Jurajovi Beloňovi
(Georgius Bellony). Prvá veľká pečať, na ktorej je obraz kľáčiacej postavy sv.
Štefana, uhorského kráľa a prvého patróna farnosti s kráľovskými insígniami,
sa vyskytuje vo voskovom odtlačku až od začiatku tridsiatych rokov 19.

storočia. Po obvode má nápis: SIGILLUM ECCLAE. PAROCH. IAV. CSERNENSIS (pečať cirkevnej
farnosti Javorník-Čierne).

Náboženský fond

Hospodárskym patrónom farnosti, už od jej založenia bol Náboženský fond (Fundus religionis), z ktorého boli
poskytované základné finančné prostriedky na vznik farnosti, výstavbu kostola, fary so školou a v ďalšom období i na
niektoré opravy. Náboženský fond bol zriadený cisárom Ferdinandom II. a III. na podporu katolíckej cirkvi v čase jozefínskej
reformácie. Išlo predovšetkým o podporu kňazského dorastu a výstavbu kostolov. Kráľ Karol III. rozšíril rozsah príspevkov do
fonde na zakladanie farností, neskôr Mária Terézia, ale najmä Jozef II. v roku 1782 dal do fondu dôchodky všetkých
uprázdnených benefícií (cirkevné funkcie v právomoci cisára) a majetky viacerých zrušených kláštorov. Fond spravovala
Miestodržiteľská rada vo Viedni s osobitnou komisiou na čele s ostrihomským arcibiskupom. Zásluhou náboženského fondu ešte
v 20. storočí bolo patronátne podporovaných 131 farností na Slovensku.

Je isté, že pri zakladaní novej farnosti Javorník-Čierne, ktorej centrum bolo na území vysockého chotára, sa podieľala
organizačne i materiálne okrem farnosti aj obec Vysoká. Bolo aj v ich záujme, aby sa organizácia náboženského života nielen
filiálok, ale i časti obce Vysoká zlepšila po stránke administratívnej i v prospech veriacich. Predpokladáme, že aj v čase výstavby
nového kostola a fary so školou slúžil farský kostol vo Vysokej veriacim i kňazovi novozałożenej farnosti.

Názov farností

Názov Makov sa v 18. storočí používal skôr na pomenovanie doliny ako osady, pretože územie v blízkosti rieky Kysuce
bolo len málo obývané. Už meno farnosti Javorník-Čierne naznačuje, že početnú prevahu v nej mali obyvatelia vrchov.
Pravidelne sa v kanonickej vizitácii spomínajú ako vrcháři (monticolae). Podobne aj rozlohou ich územie spolu predstavovalo
väčšiu časť o 100 rokov neskôr vytvoreného makovského chotára.

Po vzniku farnosti sa v archívnych cirkevných dokumentoch názov Makov vyskytuje už častejšie v dvoch významových
podobách. V kanonických vizitáciách sa používa v širšom význame na pomenovanie hornej časti obce Vysoká, z ktorej boli
občania začlenení do novej farnosti. V užšom význame ho nachádzame v matrike, kde označuje bydlisko obyvateľov len menšej
lokality spomínaného územia Vysokej.

V ďalšom období sa postupne presadzovala verzia širšieho významu slova Makov. Zriedkavo sa nachádza aj v názve far-
nosti: Parochia Javornik-Csernensis alias Makov (1848) (Farnosť Javorník-Čierne ináč Makov), Parochia Makoviensis (1869),
Javorník-Cserné Makó (1891). V druhej polovici 19. storočia sa s názvom Makov už častejšie stretávame v listinných prameňoch
miestneho charakteru pre špecifikované územia: Rovné- Makov, Kollárovice-Makov, Petrovice-Makov, PšurnoviceMakov, Sete
chov-Makov, Vysoká-Makov. Po vzniku samostatnej obce Trencsén Makó sa spočiatku na pomenovanie farnosti používal ešte
pôvodný názov Javorník-Čierne, neskôr: Ecclesiae Trencsén Makoviensis (1898), Parochia Trencsén Makoviensis (1898),
Ecclesiae Parochialis Trencsén Makó. Až po zmenách, ktoré nastali po prvej svetovej vojne, sa v roku 1919 začína používať
dnešný jednotný názov Makov pre obec i pre farnosť.

Farský kostol

Počas 200-ročnej existencie farského kostola došlo viackrát k jeho opravám, renováciám, menším zmenám exteriéru, v sedemdesiatych rokoch 20. storočia aj k modernizácii a prestavbe dôležitých častí interiéru podľa noriem II. vatikánskeho koncilu. Preto chceme priblížiť obraz exteriéru a interiéru kostola tak, ako ho opísal v kanonickej vizitácii v roku 1828 vtedajší správca farnosti Štefan Paseka - teda 25 rokov po jeho výstavbe (súčasný stav popisujeme v závere).

Farský kostol farnosti Javorník - Čierne je umiestnený v hornej časti obce Vysoká, ale pritom ďaleko od jej centra. Nachádza sa na bočnej ceste, ktorou sa vchádza do doliny Čierne. Miesto je pomerne rovné, nižšie položené, ale vlhké. Sanktuárium (oltárna časť) je orientované na juh, hlavný vchod na sever. Hoci je kostol vystavený všetkým vetrom, je dostatočne vzdialený od ľudských obydlí, čím sa stáva bezpečným pred požiarmi. Jeho dĺžka je 17 a šírka 7,5 siahly (siahla 1,9 ml. Zsvätený je sv. Štefanovi, kráľovi Uhorska. Bol postavený z pevného materiálu - z kameňa, vápna v kombinácii s tehlou. Predpokladáme, že kameň bol dovezený z kameňolomov, ktoré sa nachádzajú v blízkych vrchoch. Podobne aj tehla môže pochádzať z vhodnej suroviny získanej v najbližšom okolí. Výstavba kostola bola dokončená v roku 1803. Rozhodnutím apoštolského kráľa Františka I. bolo na jeho výstavbu poskytnuté 3800 florénov (21 z náboženského fondu. Všetky manuálne práce i práce so záprahom vykonávali farníci.

Veža kostola vyčnieva na severnej strane medzi múrmi a je zakončená pozláteným železným krížom. Nad chórom je podoprená dvoma vystavanými stĺpmi vo vnútri kostola. Vo veži sa nachádzajú 2 zvony. Malý, dodaný z náboženského fondu, má hmotnosť okolo 30 libier (1 libra = 0,327 kg). Bol zhotovený k počte Blahoslavenej Panny Márie. Druhý veľký, s hmotnosťou 15 centov a 54 libier, znie príjemne a silno. Bol odliaty v Kremnici v roku 1816 k počte sv. Jozefa. Tomuto kostolu ho daroval i požehnal nitriansky biskup Jozef Kluch. Pravdepodobne pre veľkú hmotnosť druhého zvona bola v čase montáže prestavaná celá zvonica z hrubého dubového dreva. Za účelom zvonenia sa vystupuje po schodoch a cez dvere do veže. Kľúče od dverí ako i od hlavného vchodu sú uschované na bezpečnom mieste vo fare.

Kostol nemá kryptu, pretože cintorín je od kostola vzdialený asi 150 dvojkrokov (1 dvoj krok = 1,48 m). Nachádza sa za riekou Čerňankou. Požehnaný bol 23. januára 1797. ZO spodnej strany je ohraničený prírodným svahom, od susedných pozemkov len vyznačenou priekopou.

Cintorín slúži na pochovávanie občanov rímsko-katolíckeho vyznania. Bludári tu nie sú pochovávaní. Deti, ktoré zomreli bez pokrstenia, sú pochovávané na určenom mieste za priekopou.

Interiér kostola

Hneď pri vchode od hlavných dverí, v pravo sú schody, ktoré vedú na chór. Po ľavej strane je vytvorený priestor na spôsob kaplnky s bránou a zámkom. Spočiatku sa používal na účely krstenia, neskôr na uskladnenie kostolnej výbavy a náradia. Vrchnú časť kostola tvorí klenba a spodnú podlaha, ktorá je zhotovená z kameňa. Veľké okná sú bez mreží. Pod vežou sa nachádza chórov kostola, z ktorého sa cez samostatné dvere vystupuje do veže. Zásluhou náboženského fondu bol do kostola zakúpený a dodaný v roku 1814 organ. Má 8 potrebných registrov a za účelom konzervácie bol natretý zelenou fermežou.

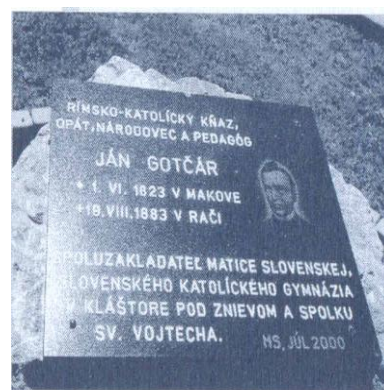
V kostole sú tri oltáre, zhotovené i vybavené podľa rímskych noriem. Hlavný oltár má bohostánok vo vnútri otočný, ktorý slúži na uschovanie sv. Eucharistie v monštrancii a v cibóriu. Ukladá sa tam aj mešec s Eucharistiou a olej, ktoré sa donášajú ku chorým. Nad bohostánkom vyniká socha Blahoslavenej Panny Márie Oslávenej. Po stranách bohostánku sú umiestnení dvaja okřídlení Cherubini, proporcionálne

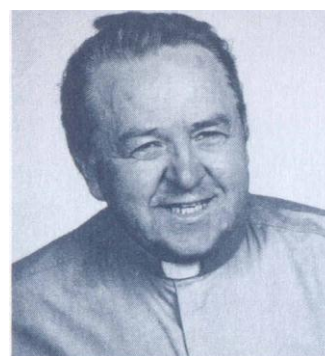
Kňazské a rehoľné povolania

Z dostupných prameňov sa dozvedáme, že z makovskej farnosti pochádza päť kňazov (z toho 2 rehoľníci - piaristi) a 2 rehoľníčky - sestričky.

1. Ján GOTČÁR (GOČÁR), používal pseudonym Kysučan. Je zrejme prvým známym kňazom, pochádzajúcim z našej obce a zároveň najvýznamnejším rodákom. Narodil sa 1. júna 1823 v Makove a zomrel 19. augusta 1883 v Bratislave - Rači (tento rok uplynie 180 rokov od jeho narodenia a 120 rokov od jeho úmrtia). Bol nielen opátom, významným národovcom, ale i publicistom a pedagógom. Patril medzi spoluzakladateľov Matice slovenskej, Slovenského katolíckeho patronátneho gymnázia v Kláštore pod Znievom (1868) a Spolku sv. Vojtecha. za kňaza bol vysvätený r. 1846. Najprv bol gymnaziálnym profesorom (aj jeho zásluhou bolo v polovici 50-tych rokoch 19. storočia Banskobystrické gymnázium jednou z najlepších škôl vtedajšieho Uhorska), potom hlavným dozorcom škôl. Na slávnostnom zasadnutí Matice slovenskej v Ibrčianskom Svätom Martine 4. 8. 1863 predniesol zápalistú reč. Ako publicista presadzoval rovnoprávnosť národov v mnohonárodnom Uhorsku. V roku 1867 ho maďarské úrady predčasne penzionovali. V lete roku 2000 mu bola v parčíku v strede obce Makov odhalená pamätná tabuľa. Pri tejto príležitosti navštívil našu farnosť aj riaditeľ Spolku sv. Vojtecha PhDr. Štefan Hanako Vič a predseda MS Ing. Jozef Markuš, DrSc. Atmosféru tejto milej slávnosti konanej počas hodov v 2. nedeľu 2. 7. 2000 po 1 sv. omši, zachytávajú vtedajšie obecné noviny Hlas Makova. V okresnom meste Čadca je po tomto našom rodákovi pomenovaná jedna z ulíc.

2. Gejza BOLDA, od sv. Františka Xaverského, ScbP. Pochádzal zo štyroch detí, z ktorých dvaja sa stali kňazmi - piaristami. Narodil sa 20. 7. 1913 v Makove, zomrel 7. 12. 1981 v Charitnom dome v Beckove. Do Rehole piaristov vstúpil r 1933, slávnostné rehoľné sľuby zložil v r. 1937 a zakňaza ho vysvätili 26. 6. 1938. Pôsobil aj ako pedagóg, spisovateľ a prekladateľ. Cudzie jazyky študoval na Univerzite Komenského v Bratislave a získal aprobáciu profesora anglického jazyka pre stredné školy, pričom od roku 1940 vyučoval na gymnáziu v Trenčíne. I jeho stihol osud mnohých rehoľníkov. Po odsúdení, za katechetickú aktivitu na škole v r. 1950 na dva roky. pracoval aj ako robotník, neskôr v knižnici. Až do r. 1973 vyučoval v Košiciach ako dôchodca v rámci večerných kurzov angličtinu.

3. Anton SOJKA. Naradený 30. 8. 1939 v Makove. Po absolvovaní štúdia teológie na Rímskokatolíckej Cyrilometodejskej bohosloveckej fakulte v Bratislave bol dňa 23. 6. 1968 vysvätený za kňaza pre diecézu Banská Bystrica. Po počiatočnom pôsobení ako kaplán v r. 1968 - 1976 (Banská Bystrica, Detva, Kláštor pod Znievom) sa stal r. 1976 farárom vo farnosti Močiar. Potom pôsobil vo viacerých farnostiach až do roku 2001 (napr. farár v Rudne nad Hranom). Ako penzista sa vracia do svojho rodiska. Je ustanovený ako výpomocný kaplán pre Turzovku a vypomáha aj v Makove.

4. Milan KUPČÍK. Naradený 9. 9. 1969 v Čadci. Ordinovaný 19. 6. 1993. Po šesťročnom teologickom štúdiu v Bratislave, bol v Terchovej v r. 1993 vysvätený za kňaza. Po vysviacke pôsobil ako kaplán v Rajci (1993 - 95), potom ako kaplán v Považskej Bystrici (1995 - 96). V roku 1996 bol preložený do Nitry - Horné mesto ako správca fary. Od roku 2004 pôsobí v Trenčíne v hodnosti dekana.

5. Patrik SOJČÁK. Nar. 18. 12. 1976. Po absolvovaní teologického štúdia v Kňazskom seminári sv. Garazda v Nitre bol 23. 6. 2001 v Zborove nad Bystricou vysvätený za kňaza. Po vysviacke pôsobil ako kaplán v Bošáci (2001-2002).

V roku 2002 bol preložený do Nemšovej, ako kaplán.

V roku 2005 – 2006 pôsobil ako kaplán v Predmieri.

V roku 2006, ako kaplán v Starej Bystrici.

V súčasnosti je far. admin. v Lednici

Rehoľné sestry

1. Sr. Terézia (Mária) KUBALOVÁ, členka Milosrdných sestier Panny Márie Jeruzalemskej (pôvodný názov bol Nemecký rád). Naradená 11. 10. 1929 v Makove. Dňa 6. 7. 1948 vstúpila do rehole - kláštora Milosrdných sestier Panny Márie Jeruzalemskej. Dostala mena sestra Terézia pod ochranou sv. Rodiny. Až do zatknutia dňa 2. 4. 1951 pracovala ako zdravotná sestra na ortopedickom oddelení (vtedy ŠTB v rovnakú hodinu večer prepadla všetkých a z kláštora odviezla). V "sústredovacom" dome v Hradci nad Moravici pracovali pod policajným dozorom (lepili vrecká na kávu, vybrali zemiaky v JRD, ...). Po ročnej internácii bola odvezená do Jiřetína pod Jedlovou. okr. Dečín. 17 rokov. vykonávala kancelárske práce, a od roku 1967 pôsobila až do r. 1993 vo funkcií provincianálnej predstavenej. V súčasnosti žije v Opave, kde bol spolusestrám vrátený dom a po oprave v ňom sídli Cirkevná stredná organava škola pre výchovu organistov, spevákov a dirigentov pre farnosť.

2. Sr. Jana (Mária) POLÁKOVÁ, z Rehole .sv. Cyrila a Metoda. Naradená 27. 1. 1974. Po ukončení základnej školy absolvovala Gymnázium v Turzovke, potom nadstavbu Zdravotníckej školy v Dolnom Kubíne. Po jej ukončení začala pracovať ako zdravotná sestra v nemocnici v Ostrave. Odtiaľ prešla pracovať do Útulne sv. Jozefa v Turzovke. Tu sa rozhodla dňa 2. februára 1996 vstúpiť do Rehole sv. Cyrila a Metoda. Noviciát absolvovala v Prostejove a po roku odišla do Bratislavy. Z Bratislavy odišla do Turzovky. Večné sľuby zložila 15. 8. 2002. Najskôr pracovala ako zdravotná sestra v Charite. Zároveň začala študovať na teologickej fakulte. Vyučuje náboženstvo.

Patróni kostola

Sv. Peter

Peter, brat apoštola Andreja, sa volal pôvodným menom Šimon. Pochádzal z galilejského mestečka Betsaida a bol rybárom. Bol ženatý a v čase Ježišovho pôsobenia býval v Kafarnaume pri Genezaretskom jazere. Jeho žena sa v evanjeliách nikdy nespomína, takže sa domnievame, že v tom čase už asi nežila. Evanjelista Marek totiž hovorí, že testiná, teda matka jeho manželky, po uzdravení posluhovala Ježišovi a jeho spoločníkom, čo môže znamenať, že ona sa starala o domácnosť.

Evanjelista Ján opisuje v 1. kapitole svojho evanjelia prvé stretnutie Šimona s Ježišom. Bolo to v blízkosti miesta, kde kázal a krstil Ján Krstiteľ: Vlastné povolanie za apoštola sa uskutočnilo neskôr pri Genezaretskom jazere. Šimon poslúchol nezvyčajný príkaz, ktorý bol v rozpore s rybárskou teóriou a praxou. Výsledok mimoriadnej rybačky bol ohromujúci - do Šimonovej loďky mohli zobrať sotva polovičku chytených rýb. Keď za pomoci ostatných pritiahli k brehu bohatý úlovok, Šimon sa hodil pred Ježišom na kolena a povedal: "Pane, odíď odo mňa, lebo som hriechyň človek!" Ježiš však nielenže neopustil Petra, ale ustanovil ho za rybára ľudí, ktorý bude získavať nesmrteľné duše pre nebeské kráľovstvo. Vtedy Šimon všetko opustil a stal sa verným Ježišovým učeníkom.

V súvislosti so Šimonovým povolaním za apoštola evanjelisti poznamenávajú, že Ježiš dal Šimonovi nové meno Kefas-Peter, čo značilo v aramejskej reči skala. O význame jeho nového mena hovorí i Kristus: "Ty si Skala, a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: Čokoľvek zviažeš na zemi, bude zviazané i na nebi a čoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi." (Mk 16, 18n.) Tieto slová pokladáme za uznanie Petrovho prvenstva medzi apoštolmi a prvenstva Petrových nástupcov medzi nástupcami apoštolov. I pri ďalšom

čítaní evanjelií sa stretávame s mnohými scénami, v ktorých Peter hovorí a koná vmeneostatných apoštolov. A zasa naopak, Kristus požaduje od neho osobitné služby a dáva mu osobitné pokyny. Vyučuje z jeho loďky, káže mu loviť ryby, žiada ho, aby zaplatil daň za neho i za seba. Ježiš slabosť, no uistil ho o mimoriadnej pomoci, ktorá bude sprevádzať jeho poslanie. Zo skutkov apoštolov vidíme, ako jednoducho, ale rozhodne postupuje Peter pri dôležitých udalostiach a rozhodnutiach prvotnej Cirkvi. On riadi voľbu apoštola Mateja, uzdravuje chromého od narodenia,

vynáša prísny súd nad Ananiášom a Zafírou a pod. Keď je uväznený a má byť popravený, Cirkev zvlášť bdie a modlí sa za neho. No keď je zázračne vyslobodený z väzenia, Opúšťa Jeruzalem, kde ostáva na čele Cirkvi apoštol Jakub Mladší. Niektoré starokresťanské dokumenty uvádzajú, že Peter pôsobil v Antiochii, Korinte a v Ríme, kde aj zomrel mučeníckou smrťou.

Menej istý je rok Petrovej smrti. Historické pramene nie sú v tomto ohľade dost' jasné a jednoznačné. Podľa niektorých zomrel spolu s apoštolom Pavlom. Viacerí sú presvedčení, že Peter zomrel už roku 64 pri prenasledovaní, ktoré nariadil ukrutný cisár Nero po požiari mesta Ríma. Bol ukrižovaný, a to na vlastnú žiadosť dolu hlavou, lebo sa nepokladal za hodného zomrieť tak ako Pán Ježiš.

Apoštola Simona-Petra pochovali na menšom pohansko-kresťanskom pohrebisku na východnom úpätí vatikánskeho pahorku. Nad jeho hrobom vznikol najprv malý murovaný pamätník, nad ktorým cisár Konštantín Veľký postavil po roku 320 mohutnú baziliku. Na konci stredoveku sa začala táto rozpadávať. Preto sa vtedajší pápeži rozhodli starú baziliku čiastočne zbúrať a na jej mieste postaviť novú Svätopeterskú baziliku, tak ako ju poznáme dnes. Stavba tohto doteraz najväčšieho kresťanského chrámu trvala od r. 1506 do r. 1626, keď ho posvätil pápež Urban VIII.

Sv. Pavol

Narodil sa okolo roku 10 v maloázijskom meste Tarze (dnešné južné Turecko). Pôvodne sa volal Šavol. Pavol bolo pravdepodobne jeho rímske prímene, ktoré neskôr používal ako jediné meno.

Mal možnosť oboznámiť sa v rodnom meste s rímskym právom a gréckou kultúrou. Zdedil i rímske občianstvo. To však neoslabilo jeho židovské ctenie.

Odišiel do Jeruzalema, kde sa stal žiakom najväčších znalcov židovského zákona a aj jeho nekompromisným obhajcom. Táto horlivosť ho priviedla medzi tých, čo kameňovali prvého kresťanského mučenika sv. Štefana a urobila z nehonezmieriteľného prenasledovateľa Ježišových nasledovníkov.

Šavol sa vybral zatýkať kresťanov do Damasku. Cestou sa mu zjavil sám Kristus. Oslepiť ho veľké svetlo. Spadol z koňa na zem a počul hlas: Šavol, Šavol, prečo ma prenasleduješ?" On sa opýtal: "Kto si Pane?" Tajomný hlas mu odpovedal: "Já som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ."

"Šavlovi sprievodcovia, ktorí hlas počuli, ale svetlo nevideli, ho potom museli viesť; pretože úplne oslepol.

V Damasku Boh k nemu poslal učeníka Ananiáša, aby ho poučil o Kristovi a uzdravil ho zo slepoty tým, že na neho položil ruky. Potom ho pokrstil a vtedy Šavol pochopil a spoznal, že ubližoval kresťanom a už v Damasku, hneď začal hlásať Krista. Potom odišiel na púšť do Arábie, kde sa 3 roky pripravoval na svoje budúce apoštolské poslanie.

Šavol sa po svojom obrátení začal z pokory nazývať Pavol. Toto meno znamená "malý, nepatrný". Často pripomínal, že je najmenší z apoštolov, lebo prenasledoval Kristovu Cirkev. Keď Pavol odišiel z Arábie, navštívil apoštola Petra. Predstavil sa aj ostatným apoštolom a tí ho vkladáním rúk vysvätili za biskupa a zaradili ho medzi seba do apoštolského zboru.

Sv. Pavol začal apoštolské pôsobenie v Antiochii. Tam získal mnohých pohanov pre Krista a tam sa aj veriaci po prvý raz začali nazývať kresťanmi. Toto meno znamená, že veriaci je akoby druhý Kristus, t. j. zmysľa, hovorí a koná podľa Krista. Pavol apoštol zameral svoje pôsobenie na pohanov, ktorým ohlasoval Kristovo učenie. Ostatní apoštoli sa spočiatku viac venovali kresťanom zo židovstva. Pavla preto nazývame apoštol národov: chodil po svete, ohlasoval ľuďom ukrižovaného a zmŕtvychvstalého Krista a zakladal cirkevné obce v mestách, ktoré navštívil. Sv. Pavol vykonal 3 veľké apoštolské cesty po krajinách Stredozemného mora. Prežil na nich mnohé útrapy a prenasledovania. Dočítame sa o nich v Skutkoch apoštolov. Napísal ich evanjelista sv. Lukáš, osobný lekár a sprievodca apoštola Pavla na jeho cestách.

Tri misijné cesty teda boli tieto:

1. (r. 47 - 48) - viedla na ostrov Cyprus a na juh Malej Ázie. Pavol spolu s Barnabášom a Jánom Markom založili cirkevné obce v Antiochii, Pizídii, Lystre a Derbe. Po návrate bol Pavol r. 49 účastný na Jeruzalemskom sneme.

2. (r. 49 - 52) - Pavol spolu so Silasom, neskôr aj Timotejom odišli do Malej Ázie, odtiaľ na Európsky kontinent do Macedónska a Grécka: Filipy, Solún, Atény, Korint.

3. (r. 53 - 58) - Pavol sa zdržal v Efeze viac než 2 roky a odtiaľ rozvíjal život kresťanských spoločenstiev.

Na konci 3. misijnej cesty veriaci v Cézarei na základe predpovede jedného proroka varovali Pavla, aby nešiel do Jeruzalema. No on nechcel odbočiť cesty, ktorú mu určila Božia prozreteľnosť: Keď tam prišiel, židia ho chytli, uväznili a chceli ho odsúdiť na smrť. Na súde sa však odvolal na cisára v Ríme, lebo bol rímskym občanom. Po 2 rokoch väzenia ho teda rímsky miestodržiteľ poslal v sprievode vojakov do Ríma na cisársky súd. Ani tam nezabúdal na cirkevné obce, ktoré založil. Napísal veľa listov, v ktorých poučal, povzbudzoval vo vytrvalosti vo viere. Zachovalo sa spolu 14 listov.

Podľa svedectva najstaršej kresťanskej tradície bol apoštol Pavol štátý mečom r. 67 na južnom okraji Ríma v blízkosti Ostijskej cesty. Teraz je na tom mieste kostol a opátstvo "Tri studničky". Meno mu dali 3 pramene, ktoré podľa legendy vystrekli na mieste, kam padla apoštolova hlava. Na mieste jeho hrobu je Bazilika sv. Pavla.

Toto meno